WASHINGTON D. C.

Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City 3, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237, 4-0807
УНС.: HEnderson 4-1016

РІК LXI. Ч. 227. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 24-го ЛИСТОПАДА 1954. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, NOVEMBER 24, 1954. No. 227. VOL. LXI.

АЙЗЕНГАВЕР ВСТАНОВИВ ПОСТ СЕКРЕТАРЯ КАБІНЕТУ

ЦЕЙ СЕКРЕТАР МАЄ ДБАТИ ПРО ОРГАНІЗАЦІЮ ПРАЦІ ПРЕЗИДЕНТОВОГО КАБІНЕТУ ТА ПРО ЇЇ ВИКОНАННЯ

Вашингтон. — Президент Айзенгавер зорганізував новий пост при своєму кабінеті, який називається секретаріят кабінету, що має дбати про організацію праці президентового кабінету та після вирішення постанов має пильнувати, щоб всі рішення президентового кабінету були дійсно виконані. Цей новий пост при кабінеті президента хотів зорганізувати ще покійний президент Рузвелт, який не завжди вирішував головні справи на раді своїх секретарів, бо часто робив це при допомозі своїх дорадників — приятелів, які творили так званий трест мозків. Президент Труман вирішував усі справи на раді своїх секретарів, які в більшій частині були його особистими приятелями. Президент Айзенгавер додав до теперішнього числа членів свого кабінету ще одного секретаря, який називається секретар кабінету. На цей пост Айзенгавер покликав одного із своїх дотеперішніх дорадників Максвелла М. Раба. Президент довший час нараджувався в справі реорганізації свого кабінету із своїм головним дорадником Шерманом Адамсом і вирішив на військовий спосіб зорганізувати свій кабінет, в якому секретар кабінету дбатиме про порядок нарад кожного засідання свого кабінету, старатиметься, щоб всі спірні справи між окремими секретаріятами були узгіднені ще перед засіданням та щоб усі члени знали наперед, що буде предметом нарад кабінету. Секретаріят кабінету має вести протоколи засідань, а пізніше має дбати, чи окремі секретаріяти виконали ті всі рішення, які запали на нарадах кабінету та інформувати про це президента. Новий пост секретаря кабінету дасть такі поліпшення в праці уряду: 1. Заощадить багато часу, бо весь матеріял засідань кабінето буде відомий всім членам кабінету ще перед нарадами. 2. Не допустить до дискусій на раді секретарів про ті всі різниці, які можуть бути між окремими секретарями, бо ті справи мусять бути вирішені перед засіданням кабінету. 3. Буде більше можливости докладніше обговорювати всі важливі справи на засіданнях кабінету. 4. Буде краща контроля, чи окремі секретаріяти виконують рішення кабінету. Крім цього при кожному секретаріяті буде подібний підсекретаріят, який матиме подібні функції як секретар кабінету, але обмежені до ділянки даного секретаріяту. Підкабінет творитимуть підсекретарі, що є при всіх секретаріятах.

Рід передбачає невдачу демократів у дальшому зменшенні податків

Вашингтон. — Голова Комісії Способів і Метод у Палаті Репрезентантів, Деніел А. Рід, заявив, що він не вірить у те, щоб демократам вдалося змінити в 1955 році податковий закон, який прийняв 83-ий Конґрес у 1954 році, і ще більше обнизити висоту податків, що демократи обіцяли під час виборчої кампанії. Конґресмен Рід вірить, що республіканській меншості вдасться оборонити податковий закон, а він сам „буде з усіх сил протиставитись змаганням демократів до дальшої редукції податків". Місце голови Комісії Способів і Метод перейме від Ріда демократичний конґресмен Дж. Купер. Демократичний спікер Палати Репрезентантів заповів, що демократи „мусять" зменшити податки для найширших кіл населення, звільняючи від оподаткування суму 700 долярів від особи. Але деякі демократи проти того, щоб уже в 1955 році змінити податковий закон, бо треба вивчити, як на практиці новий закон виглядатиме при плаченні податків за 1954 рік. Аж після цього повинні демократи старатися змінити податковий закон і справу дальшого зменшення податків розглядати аж у 1956 році, коли мають відбутися вибори президента. Зменшувати податки — це значить збільшувати державний недобір, який в фінансовому році 1954-1955 передбачений президентом Айзенгавером на 5 більйонів долярів.

Українці з Денверу подарували Колорадському університетові книжки

Бавлдер, Колорадо. — „Вісті Бюра Університету Колорадо" повідомляють, що Українсько-Американське Товариство з Денверу подарувало книгозбірні цього університету 12 книжок про Україну і українські справи, з яких тепер може користати громадянство з околиць Скелястих гір. „Ціль цього дарунку, пишуть „Вісті", — збагатити університетську бібліотеку англомовними виданнями про Україну та її боротьбу за незалежність. Український нарід, як писав голова цього Товариства п. Орест Колтунюк у супровідному письмі до Управи бібліотеки, бореться за свою волю і державність, творить сильну відосередню силу в СССР і є Ахіллесовою п'ятою Совєтів та найкращим союзником Заходу в боротьбі за волю".

В АМЕРИЦІ

● **В Чіле арештовано** видавця комуністичного щоденника „Ель Сіґлю" Хозе Міґуеля Вараса за те, що порушив закон із 1947 року, яким заборонено існування комуністичної партії. Суд наказав також закрити цей комуністичний щоденник.

● **Перепис населення** в Канаді відбуватиметься кожних п'ять років. Найближчий перепис буде в 1956 року. У 1951 р. у Канаді було 14 мільйонів населення, а при найближчому переписі сподіваються 16 мільйонів.

● **Військовий суд визнав** винним лейтенанта Чарлза Андерсона в тому, що знущався над рекрутами, і звільнив його „непочесно" з військової служби. Присуд буде важний аж після затвердження апеляційним військовим судом, і лейтенант Андерсон впродовж цього часу буде виконувати іншу службу, а не вишколювати вояків. Вищі команданти хвалять цього старшину за його службу.

● **Пересічна довгота віку** американця, який щасливо пережив вік немовляти, становить тепер коло 71 року. 50 років тому ця довгота становила тільки 49 років.

● **Молодша Торговельна Палата ЗДА** передала президентові Айзенгаверові копію бронзової пляжети, на якій вирите її „Вірую". Це „Вірую" — зовсім протилежне комуністичній доктрині. В ньому є такі слова: „Віруємо, що віра в Бога робить вартісним і доцільним людське життя; що людське братерство стоїть понад суверенністю народів".

● **Найстарший** соціялістичний діяч у ЗДА і голова цієї партії Норман Томас дожив 70 років. Впродовж 50 років він виступав в обороні покривджених і не раз боронив українську справу. Ще й тепер він веде живу політичну акцію, хоч не кандидував під час останніх виборів на президента ЗДА, що він давніше робив шість разів.

УКРАЇНЦІ ШІКАҐО ВІДЗНАЧИЛИ 60-РІЧЧЯ У.Н.С. ВЕЛИЧАВОЮ АКАДЕМІЄЮ

Шікаґо, Ілл. — Велика українська громада Шікаґо, що на організаційному списку Українського Народного Союзу стоїть із своїми 7,000 членів на першому місці, відзначила 60-річний ювілей УНС величавою Академією, що відбулася минулої неділі, 21 листопада, в заповненій по береги великій залі нової школи св. Миколая. Академію, яка почалася американським і закінчилась українським національними гимнами, відкрив голова Ювілейного Комітету, головний радний УНС п. Тарас Шпікула. Ювілейне слово виголосив голова УНС п. Дмитро Галичин, а промову про ролю УНСоюзу в громадському житті виголосив головний контролер УНС інж. Степан Куропась. На мистецьку частину програми склались виступи церковного хору парафії св. о. Миколая під диригентурою п. Дмитра Іванкова та з виступом солістів Марії Ґрабиш (сопран) і Вол. Литвина (тенор), виступ солістки п. Вероніки Цегельської, фортепіянове сольо Елви Барабаш, виступ танцювальної групи шкільної молоді парафіяльної школи св. о. Миколая під проводом п. Віри Ставняк та чоловічого хору „Сурма" під диригентурою проф. О. Плешкевича, який м. ін. виконав теж могутню „Пісню про УНСоюз" Гайворонського. На фортепіяні акомпаніювали проф. Іван Білогруд та п. Олена Ґрабаш. Деклямацію: „Піонерам УНСоюзу" Ст. Мусійчука, виголосила Адріянна Кришталь. Голова УНСоюзу п. Д. Галичин у своєму ювілейному слові м. ін. згадав, що найкращою характеристикою всієї діяльности УНСоюзу може послужити остання XXIII. Конвенція у Вашингтоні, що охоплювала не тільки організаційні і фінансові справи УНС, але й всю ширину громадської діяльности американсько - української спільноти, включно з поширюванням правди про Україну та переконливою маніфестацією в обороні українського народу та в допомозі його визвольним змаганням.

Після Академії відбулися окремі організаційні наради, в яких взяли участь представники місцевих відділів, та Головного Уряду. Вислухавши звіту голови п. Д. Галичина про організаційні недомагання в останньому часі, приявні зобов'язалися ще до кінця цього року збільшити ряди УНС на терені Шікаґо щонайменше 105 новими членами.

У програму ювілейних святкувань входив теж ювілейний бенкет після концерту. Бенкетом проводив голова Ювілейного Комітету та гол. радний УНС п. Т. Шпікула, а письмові привіти відчитував гол. контролер УНС інж. Ст. Куропась. Крім промови голови УНС п. Д. Галичина, під час бенкету склали привіти представники місцевих Церков, Ліґи Американців Українського Походження, відділів Українського Робітничого Союзу і „Провидіння", а дальше „Самопомочі" та багатьох інших місцевих організацій і товариств.

П'ЯТИЙ ГОЛОВНИЙ З'ЇЗД СУМА

П'ятий Головний З'їзд Спілки Української Молоді Америки відбувся в Ньюарку в днях 20-21 листопада ц. р. У З'їзді взяло участь 86 делеґатів з 26 осередків. Зі звітів членів Головної Управи та Контрольної Комісії довідуємося, що СУМА начислює сьогодні 3.300 членів, зорганізованих у 35 осередках. Загальний оборот Головної Управи СУМА у звітовому році становив 46.125 дол. У звітовому році СУМА перевела допомогову акцію для залишенців в Европі під кличем „Сумівець — Сумівцеві", у висліді якої вислано для потребуючих українців, головно в Німеччині і Австрії, 1.214 дол. готівкою, 2.500 фунтів харчів та 1.000 фунтів одягу. З'їзд отримав понад 25 усних і письмових привітів від різних українських установ і організацій з Европи й Америки. Наради З'їзду відбувалися в діловій атмосфері, а по доповіді професора В. Романенчука на тему „Проблеми моралі громадських працівників" та В. Омельченка „Готуємося до прийдешніх днів" — розгорнулася жвава дискусія в справах виховання української молоді, взаємовідносин між молоддю і старшими та ін. В суботу ввечорі делеґати З'їзду оглянули продукцію „СУМ-Фільму". В резолюціях і постановах З'їзду м. ін. винесено ряд важливих рішень, між ними постанову про придбання оселі для розбудови культурно-виховного і відпочинкового центру СУМА, виховні справи СУМА; про виховні прави СУМА; про справи Юної СУМА; про „СУМ-Фільм"; про видавничі справи та ін. За найкращі показники в роботі осередок СУМА в Боффало вдруге відзначено переходовим прапором Головної Управи. Згідно з змінами статуту, ухваленими З'їздом, відтепер ГУ СУМА вибиратимуть на два роки. До нового складу Головної Управи вибрано: голова — В. Омельченко, 1-й заступник — Г. Цебрій, 2-й заступник і керівник культ.-освіт. відділу — М. Левицький, секретар — Е. Івашків, орг. керівник — З. Осінчук, кер. відд. преси й інформації — В. Коваль, кер. зовнішніх зв'язків — І. Миронович, кер. від. фінансів — Я. Гуменюк, кер. від. жіноцтва — З. Лавришко, кер. від. спорту — М. Шміґель, кер. суспільної опіки — П. Попович, голова Виховної Ради — д-р Кушнір, голова Контрольної Комісії — М. Семанишин, голова Товариського Суду — І. Куйдич. Крім цього вибрано 10 членів Пленуму ГУ СУМА. У своїх постановах П'ятий З'їзд СУМА висловив подяку Українському Народному Союзові за систематичне уділювання для СУМА сторінки „Шлях Молоді" при щоденникові „Свобода".

Мічелл задоволений із майбутнього об'єднання АФП і КІО

Ню Йорк, Н. Й. — Секретар праці Джеймс П. Мічелл, промовляючи на Форумі Молоді щоденника „Ню Йорк Таймс", заявив, що майбутнє об'єднання робітничих організацій Американської Федерації Праці та Конґресу Індустріяльних Робітників вийде на добро країні. Цю свою заяву Мічелл склав після того, як чотири представники середньошкільної молоді заявили, що, на їхню думку, об'єднання цих двох найбільших робітничих організацій сприятиме монополізації робітничого світу. Секретар праці Мічелл сказав, що не треба боятися монополю на організацію робітництва, бо до АФП і КІО належать тільки 15 мільйонів членів, а всіх робітників у ЗДА є 62 мільйони. Мічелл твердив, що з об'єднанням цих двох робітничих організацій настане замирення в промислі і зменшиться число страйків, які вибухали внаслідок непорозуміння між робітниками, що належали до цих двох різних організацій, а самі представники однієї робітничої організації будуть відчувати більший тягар відповідальности за долю зорганізованого робітництва. Після Мічелла промовляли ще два учні середніх шкіл, які висловили побоювання, що може прийти до боротьби за те, хто мав би очолювати об'єднану робітничу організацію, а також не хотіли б, щоб робітники організували після об'єднання нову робітничу партію.

Французький прем'єр Мендес-Франс промовляє на пленарній сесії Генеральної Асамблеї ОН в Ню Йорку

МЕНДЕС-ФРАНС ЗАПРОПОНУВАВ ЗУСТРІЧ З СССР У ТРАВНІ 1955

Об'єднані Нації. — Французький прем'єр Мендес-Франс, виголосивши перед близько 5,000 слухачів у переповненій залі, велику промову на Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй, запропонував конкретно, щоб нова зустріч із представниками Совєтського Союзу на міжнародній конференції у справі об'єднання Німеччини відбулася у травні 1955 року у Парижі. Він мотивував це тим, що до того часу напевне Паризький договір вже буде ратифікований. Як найважнішу передмову такої конференції він назвав підписання Совєтами мирового договору з Австрією, при чому запропонував, щоб термін перебування совєтських військ в Австрії продовжити з 3 місяців, як це передбачує проєкт такого договору, до двох років. Американська й англійська реакція на пропозицію Мендес-Франса щодо конференції з СССР у травні наст. року — холодна і ще неясна. З Лондону повідомляють, що там невдоволені виступом французького прем'єра, бо мозляв, у травні наст. року щойно почнеться озброювання Зах. Німеччини, а англійський уряд вважає, що чим сильніший буде Захід, тим легше буде говорити з большевиками. Мендес-Франс повідомив американський і англійський уряди про свій замір виступити з такою пропозицією майже безпосередньо перед своєю промовою. Він нараджувався з австрійським канцлером Раабом у Ню Йорку в першому дні приїзду Рааба і тому вважають, що Австрія погодилась би на затримання ще на 2 роки большевицького ґарнізону у своїй східній зоні, коби тільки дістати мировий договір і коби тільки совєтські війська дійсно після двох років забралися геть.

Тіто не приступить до Комінформу

Беоґрад. — „Маршал" Тіто склав заяву, що Юґославія не приступить ні до комуністичного бльоку держав, ані до ніякого західнього військового об'єднання, як, напр., НАТО. Тіто пояснив, що це було б захитанням теперішньої „рівноваги", яка нібито існує в Европі. Юґославія, мовляв, є проти всякої агресії і є за „мирну співпрацю та мирне співіснування". Але вона не є невтральною країною, а є „активною незалежною державою в міжнародному світі". Тіто перестеріг усіх тих на Заході, які не люблять Юґославії, як „соціялістичної" держави, але сподіваються, що одного дня Юґославія заявиться проти соціялізму й опиниться в „імперіялістичному" таборі. „Не можемо потоптати ногами те, що ми проповідували й робили". Юґославія, — сказав Тіто, — заявила Москві, що вона не може поліпшити відносини з СССР й іншими комуністичними державами коштом погіршання відносин із Заходом. — Тіто виголосив свою промову у містечку Каподістрія (по-юґославськи Копар), прилученому разом із зоною „Б" Трієстського обширу до Юґославії.

В Західній Німеччині хочуть заборонити комуністичну партію

Бонн. — Перед Найвищим Судом Західньої Німеччини визначено на 23 листопада ц. р. переслухання в справі пропозиції уряду проголосити комуністичну партію поза законом. Цю пропозицію передано до Найвищого Суду вже три роки тому, але її не брав під увагу самий уряд з політичних причин, щоб не загострювати і так гострих взаємин з Москвою. Німці слушно — як пишуть часописи — вважають, що коли в Західній Німеччині заборонять комуністичну партію, то большевики ще більше озлобляться й не захочуть „годитися" щодо об'єднання Німеччини. Підставу для заборони партії дає 21 стаття німецької конституції з 1949 року, яка забороняє діяльність всяких тоталітарних і протидемократичних політичних партій і організацій. На підставі цієї конституційної постанови розв'язано неофашистську т. зв. Райхспартай. Зах.-німецький уряд заґарантував особисту недоторканість лідерові комуністичної партії Максові Райманові, який втік був до Східньої Німеччини: він з'явиться перед Найвищим Судом і боронитиме свою партію перед небезпекою заборони.

В Еспанії хотіли перешкодити виборам

Мадрид. — В Еспанії відбулись в останню неділю вибори до самоуправних установ, за — згідно з авторитарним устроєм — тільки одною, заздалегідь узгідненою й виборцям накиненою листою, поруч якої допущено в Мадриді тільки листу монархістів. Офіційно проголошено, що 80% населення голосувало за урядову листу. Все ж існування підпільного опозиційного руху проявилось фактом фіктивного „комунікату", розісланого всім часописам і радіовисильням, у якому закликалося провінційні відділи урядового синдикату (робітничої юнії), зібратись вполудне на головному майдані в Мадриді, в партійних уніформах „фаланґи". Одна мадридська газета впала жертвою цієї містифікації і надрукувала той „комунікат", ціллю якого було внести заколот у дні виборів і відтягнути людей від голосування.

Гувер у Західній Німеччині

Бонн. — Колишній президент ЗДА, Герберт Гувер, — прибув до Західньої Німеччини як гість західньо-німецького уряду. На летовищі привітав його канцлер Аденауер і славив його, як одного з найбільших сучасних державних діячів, який особливо виказав багато серця для Німеччини в важких роках її господарської кризи і голоду.

АНДРЕЙ ВИШИНСЬКИЙ ПОМЕР НА УДАР СЕРЦЯ

ГОЛОВНИЙ ДЕЛЕҐАТ СССР В ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЯХ ПОМЕР ПІД ЧАС ПРИГОТОВЛЮВАННЯ ПРОМОВИ. — БОЛЬШЕВИКИ ВТРАТИЛИ НАЙЗДІБНІШОГО ПРОКУРАТОРА Й АДВОКАТА

Андрей Я. Вишинський

Ню Йорк. — Андрей Вишинський, головний делеґат Совєтського Союзу в Об'єднаних Націях і віце-міністер закордонних справ СССР, помер нагло на удар серця в понеділок 22 листопада ц. р. у головній кватирі трьох совєтських делеґацій до ОН при Парк Евеню в Ню Йорку. Він приїхав туди вранці разом із своєю дружиною Капітоліною Ізодоровною і сів працювати над промовою, яку мав виголосити в Об'єднаних Націях у вівторок під час дебати над контролею атомової енерґії і застосуванням тієї енерґії для мирних цілей. Совєтська делеґація спершу затаїла його смерть і, прибувши до ОН на засідання Генеральної Асамблеї якраз під час промови французького прем'єра Мендес-Франса, сказала, що Вишинський „почувається погано". Щойно в полудне, президент Об'єднаних Націй д-р Ван Клеффенс вступив за президіяльний стіл і, перериваючи хід нарад, повідомив про смерть Вишинського, закликав присутніх вшанувати небіщика повстанням з місць і відложив засідання на пізніше. Трохи згодом засідання продовжувалось, а Ван Клеффенс зазначив, що покійний Вишинський мабуть погодився б з тим, щоб ОН продовжували свої ділові наради. Прапор Об'єднаних Націй спущено до половини щогли, а 34 делеґації зголосили впродовж дня своє співчуття вдові й доньці.

Вся американська преса присвячує широкі посмертні згадки А. Вишинському, подаючи його життєпис і представляючи, як найзручнішого прокуратора і адвоката, що його большевицька революція мала в його особі. А. Вишинський мав би 10 грудня 71 рік. Він народився в Одесі, як син заможнього царського нотаря, за студентських часів приступив до меншовиків і щойно в 1920 році пристав до большевиків. Безоглядний кар'єрист і безхарактерний цинік — він відіграв ролю кривавого совєтського прокуратора, який в рр. 1936-38 вислав на смерть цілу еліту старих большевиків в монструальних процесах, в яких кожний підсудний „каявся" і „признавався" до вини. У 1940 році відіграв ролю ката Латвії, а в 1945 — Румунії, заводячи там комуністичний лад і винищуючи, екзекуціями та засланням, масово опозиційне населення. Був закордонним міністром СССР від 1949 до 1953 року, прийшовши після Молотова, а після смерти Сталіна став його заступником і головним делеґатом в Об'єднаних Націях. На міжнародному терені, в пречисленних міжнародних конференціях і в Об'єднаних Націях, був відомий із своєї патетичної театральности, з якою кричав про „нацьковувачів війни" й „імперіялістів". Він лаявся, ображував, висміював і нераз навіть переборщував у своїй антизахідній ревності, викликаючи невдоволення Москви. Був першорядним діялектиком і актором, який вмів змінювати якстій маску і тон та з брутального ставати лаґідним і „приємним" розмовцем. Смерть Вишинського не змінить політики СССР — стверджують американські коментатори, — бо він був тільки „голосником" Москви, а не співтворцем її політики, але Москва не знайде другого такого цинічного крутія.

Сподіваються звільнення з в'язниці чільних комуністів

Берлін. — Звільнення з комуністичних в'язниць у Варшаві й Будапешті Германа і Ноеля Філдів, комунізуючих американців, що їх 5 років тому арештували були за залізною завісою, є заповіддю звільнення з різних в'язниць і концентраційних таборів численних недавніх комуністичних достойників, що впали жертвою внутрішньо-партійної боротьби за владу й помсти за різні „ухили". Так пояснюють цю останню подію німці, ніби втаємничені в останні зміни совєтської тактики. „Чистки" в сателітських країнах започаткували процес і екзекуція комуно-мадярського міністра закордонних справ Клементіса, генерального секретаря чеської комуністичної партії Сланського і 9 інших чільних комуністів. Їм, як також згаданим мадярським достойникам, закидали зв'язок із Філдами, як „американськими шпигунами". До нинішнього дня по в'язницях, під закидом зв'язку з Юнітарською Церквою, яка в Швайцарії опікувалась втікачами зі Сходу, де працював Ноел Філд, — сидить ще дуже багато людей в усіх сателітських державах.

В СВІТІ

● **У містечку Дінь у південній Франції** розпочався судовий процес проти 77-річного селянина за вбивство літом 1952 року англійської родини — високого урядовця сера Еріка Дрюммонда, його дружини і їх 11-річної доньки. Це жорстоке й таємне вбивство довгий час було нерозгадане, поки сама родина Ґастона Домінічі не навела на його слід: він убив троє англійців обурений їхнім літнім таборуванням над сільською річкою.

● **У Західній Німеччині** на 47,500,000 населення є сімдесять 100-літніх осіб, а 86 хочуть святкувати своє 100-річчя в наступному році. З німців, які пережили три великі війни (1870, 1914 і 1939) 27 — самотні, 19 — одружені й 103 — повдовіли, а тільки троє розвелося. 17,500 німців живе у віці 90—99 років, а коло пів мільйона — між 80 і 90 роком життя.

● **Нові поштові марки** випускає Франція. Від 18 грудня ц. р. продаватимуть 4 нові французькі поштові значки — відбитки образів славних малярів з 18 і 19 сторіччя.

● **Церковний дзвін**, що його неушкодженим віднайдено між руїнами японського міста Гірошіма, знищеного 8 років тому атомовою бомбою, — перевезуть до Ню Йорку й поставлять в головній кватирі Об'єднаних Націй, у скляному палаці при 1-ій Евеню.

● **Трьох американських вояків**, оскаржених у зневаженні турецького прапора, перевезли з в'язниці в Ізмірі (колишній Смирні) до столиці Анкари, бо турецьке населення в Ізмірі було таке обурене, що в такій атмосфері, мовляв, не міг відбутися безсторонній суд.

● **Звільнений з польської в'язниці** американець Герман Філд приїхав до Швайцарії, де ждала на нього його дружина, що жила в Англії. На просьбу американського ґенерального консуляту в Цюріху, швайцарська влада уможливила Філдові приїхати й залишитися тимчасово в Швайцарії „інкоґніто", щоб його не турбували журналісти. Філд переслав коротку заяву, що хоче тільки спокою і відпочинку. Він пересидів 5 років у в'язниці в Варшаві.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

... newspaper published daily except Sundays, Mondays ... holidays (Saturday & Monday issues combined) ... the Ukrainian National Association, Inc. ... 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES.	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	6.50	Six Months	6.50
На три місяці	3.50	Three months	3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НАЙБІЛЬША ЗАГРОЗА

Сьогодні із смутком відзначаємо 20-ті роковини смерти одного з найбільших українських соборників, великого сина свого народу — Михайла Грушевського. А згадка про нього ще тільки підкреслює одну з найбільших загроз для української нації, яку при кожній нагоді вороги намагаються використати і скріпити. Ця загроза — це розбиття на територіяльній базі, оперте виключно на створюваних ворогами в різних періодах історії штучних обставинах. З великою тривогою спостерігаємо, що ця велика загроза, підсичувана з темних закамарків, приходить в останньому часі знову до голосу і тут і там знаходить собі місце серед всіляких спантеличених „загумінкових патріотів", серед і без того розбитої на групи й партії української еміграції.

Основна проблема такого розбиття на територіяльній базі йде по лінії „східняків" і „західняків". Багато разів в історії ділили Україну та український нарід його сусіди. Загарбавши частину українських територій, вони думали привласнити собі їх і закріпити бодай змінною назви землі і народу. Вони намагались витворювати „малоросів" і „мапольняків", як переходову стадію до поглинення того народу. До назви вони намагались добудувати й відповідну ментальність, при чому обидва головні вороги українського народу один одному взаємно допомагали.

Усі ці ворожі зазіхання український нарід з успіхом відбивав і унешкідливлював. За великими батьками українського національного відродження, за Котляревським і Шашкевичем, за Шевченком і Франком прийшла Національна Революція і 22 січня 1919-го року. Українська соборність, зокрема духово-політична, стала одним з наймогутніших засобів української боротьби за волю і незалежність.

Благословенні наслідки соборности можна було спостерігати й під час другої світової війни та лихоліття, що наступило після неї. Як тільки настала найменша можливість, західні українці всіми щілинами прокрадались на схід. Вони йшли туди не на те, щоб „панувати" чи грати якусь провідну ролю, але щоб подивитись на Дніпро, поклонитись могилі Шевченка і щоб, наражаючи своє життя на смертельні небезпеки, допомогти своїм братам в тих страшних часах. А коли тисячі східніх українців, відступаючи перед навалою зі сходу, проходили через Галичину, вони зустрічали там справжніх братів, які ділились з ними останнім шматком хліба, які разом з ними, на всіх просторах України, пліч-о-пліч ставали в повстанські ряди і разом боролись за спільну волю-долю.

Ворог побачив, що українська духова соборність грізніша для нього від усього іншого, що українського народу не можна знищити доти, поки він буде єдиний думкою і серцем.

Велику небезпеку становить для комуно-московського окупанта соборна українська політична еміграція. Вона безпечна від кривавої руки енкаведиста, але вона, з уваги на еміграційні обставини, тим вразливіша й тим податливіша на всілякі темні інтриги. Можливо, що колись таємні документи виявлять, як діяла ворожа рука в партійному і груповому розбитті української еміграції, якими шляхами та які суми видано на підсичення партійного антагонізму. Але грізнішими від усіх тих партійних розбіжностей та релігійної нетерпимости треба вважати спроби розбиття на територіяльній базі, всі ці патологічні прояви „східняцтва" і „західняцтва". Годі бо повірити, що всі ці голоси в пресі і публіцистиці, всі публічні виступи чи приватні розмови на ці теми є тільки припадкові. А партійне розбиття цьому тільки допомагає і сприяє.

Свідома українська публічна опінія, зокрема українська преса і публіцистика у вільному світі, повинні мати це на увазі й не тільки стояти на сторожі української ідейно-духової соборности, але й повести організований похід за її поширення і закріплення. Не становитиме великої загрози навіть партійне чи інше подібне розбиття, якщо буде одна, соборна національна ідея, як соборна є українська нація й українська територія та неволя, в якій вона тепер перебуває.

МИХАЙЛО ГРУШЕВСЬКИЙ

(У 20-ліття смерти батька сьогочасної української історіографії)

Двадцять років тому — 24 листопада, помер на 70-му році життя в Кисловодську на Кавказі чільний український історик Михайло Грушевський.

Киянин з походження, народився Михайло Грушевський в Холмі, де його батько Сергій учителював. Українським діячем став уже на 29-му році життя, коли історик Володимир Антонович поручив його на новозасновану в 1894 р. українську катедру історії Східньої Европи в Львівськім університеті, і тим самим став амбасадором Києва в Львові. На такій позиції виросла популярність Грушевського. У своєму історичному семінарі він почав виховувати низку істориків: Степана Томашівського, Мирона Кордубу, Омеляна Терлецького, Івана Кревецького, Івана Джиджору, Олега Целевича, Федора Срібного, Богдана Барвінського, Івана Крип'якевича й інших істориків-науковців та істориків-педагогів. Він став відразу до праці в Науковому Товаристві ім. Шевченка у Львові, яке очолював у 1897-1914 рр. Він зреорганізував НТШ за зразком інших наукових товариств і академій, редагував „Записки НТШ", що появлялися за його часів періодично як двомісячник українознавства, та інші історичні видання. Його становище професора історії Східньої Европи у Львівськім університеті уможливило йому систематичні досліди історії України, у висліді яких почала появлятися спершу від 1898 р. у „Збірнику Історично-Філософічної Секції НТШ" у Львові, а від 1907 р. у Києві його „Історія України-Руси", що її довів він перед 1914 р. у 7-и томах з І-ою частиною 8-го до початків Хмельниччини. Багатий джерельний і бібліографічний матеріял робить „Історію України-Руси" незаступимою для кожного історика, що займається тими часами.

Але Грушевський на своїй позиції у Львові розумів, що він не може замикатися в кабінеті історика-дослідника, а мусить надавати напрям всьому українському літературному рухові. Для цього він заснував „Українську Видавничу Спілку" з місячником „Літературно-Науковим Вістником" у Львові, що через 10 років був перенесений до Києва, коли цензурні умовини в царській імперії на це дозволили.

У Києві заснував Грушевський у той самий час „Українське Наукове Товариство" за зразком львівського НТШ й туди переніс навіть друк своєї „Історії України-Руси".

Грушевський був також ініціятором-засновником української національ-демократичної партії в Галичині в 1899 р., що поставила собі спершу за завдання вибороти національно - територіяльну автономію українців у межах австрійської держави. Але в тогочасних умовинах, при польських впливах в австрійськім уряді і польській супремації в галицькім крайовім уряді, що було вислідом виборчих ординацій до австрійського парляменту й галицького крайового сойму, які давали перевагу польським дідичам, — здійснення й цього скромного завдання було неможливе. Тому посли української національ-демократичної партії мусіли задовольнятися вибореням однієї-двох гімназій з українською, чи тільки паралельно з польською мовою навчання. Вони не могли добитися навіть побільшення українських катедр у Львівському університеті, не то що вибореня окремого університету. Така позиція цієї партії не подобалася Грушевському і він виступив проти неї з гострою критикою в брошурі „Наша політика". В обороні „малих діл" української національ-демократичної партії виступив чільний учень Грушевського в тому часі, доцент Львівського університету Степан Томашівський, доводячи, що й сама катедра Грушевського у Львівськім університеті є осягом українського політичного представництва в Галичині.

Томашівський очолив опозицію проти адміністрації Грушевського в НТШ, де Грушевський був автократом і добирав собі людей, які йому тільки притакували, що не подобалося членам НТШ, які виробляли свій власний погляд на розвиток Товариства. Опозиція проти Грушевського зростала, і супроти неї він перед першою світовою війною зрікся з головства в НТШ.

Не поділяючи австрійської політики галицько-буковинського політичного представництва та горстки придніпрянських емігрантів, згуртованих у Союзі Визволення України, Грушевський виїхав на початку світової війни з Австро-Угорщини через Румунію до Києва. Проте російська царська поліція арештувала його як „австрофіла" і заслала до Казані над Волгою.

Революція 1917 р. уможливила Грушевському поворот до Києва, де він очолив політичне представництво — Українську Центральну Раду, що стала відтак конґресом спершу автономної, а від 22 січня 1918 р. самостійної Української Народної Республіки. Однак до Центральної Ради ввійшли тільки модні в той час українські соціялісти різних відтінків. Тому й сам Грушевський поплив з духом часу і став також соціялістом - революціонером. Колишній автократ в українському науковому й літературному русі, він не став автократом в національно-революційній стихії, а дав себе захопити соціялістичній доктрині, що від часу приходу до влади большевиків у Росії не могла діяти проти їхньої пропаганди на Україні.

Наступ большевиків на Україну й нестійкість розагітованих ними українських народних мас приневолили уряд УНР укласти 9 лютого 1918 р. мир у Бересті з Німеччиною, Австро-Угорщиною, Болгарією та Туреччиною і звернутися до урядів двох перших держав, як воюючих на українській території проти Росії, за військовою допомогою проти большевиків. За ціну українського збіжжя німецькі й австро-угорські війська прогнали большевиків з України, але збіжжя забирали від селян самі, без посередництва українського уряду. Це викликало конфлікт між урядом Центральної Ради та головним німецьким командувачем в Україні ген. Айхгорном. До цього конфлікту могли не допустити галицько-буковинські політики, але вони, пам'ятаючи колишню критику їхньої політики Грушевським, боялися зближатися до нього, як до загальноповажаного всеукраїнського політика, супроти якого були тільки „австрофільськими" політиками. Цей конфлікт використали великі землевласники в Україні, переважно ворожі українській державі, але очолив їх таки український землевласник з гетьманськими традиціями ген. Павло Скоропадський, який повернув до національної стихії під час революції 1917 р., сформував І-ий український корпус і став на чолі організації „вільного козацтва". Землевласники проголосили 29 квітня 1918 Скоропадського гетьманом, а німці виарештували чільних членів Центральної Ради і роззброїли українські військові відділи, що не хотіли перейти на гетьманську службу.

Грушевський був узятий під домашній арешт. Вже самий його стан голови поваленого уряду мусів настроювати його непримирливо до гетьмана, — на його думку — самозванця при українському державному будівництві.

З поваленням гетьмана наприкінці 1918 р. Грушевський вже не очолив Директорії УНР, і тому його особисті амбіції веліли йому знов бути в опозиції до уряду. Тоді він повернув ще далі вліво і став пропаґатором т. зв. „радянізації" УНР, що було запереченням його ролі як будівничого держави і зв'язання її гербом з історичними традиціями києво-руської великокняжої держави. В практиці була ця „радянізація" водою на совєтський млин, і Грушевському здавалося, що він цим „виправдав" своє попереднє протибольшевицьке минуле як голови Центральної Ради й ідеолога новітньої української держави в його нарисах „На порозі нової України" (Київ 1918). Він скористав з большевицької амнестії й вернувся 1924 р. з скитальщини до Києва, хоч уже до Відня доходили до нього вістки, що видану ним „Історію української літератури" (3 томи) большевики палять.

Крім „Історії української літератури", видав Грушевський на скитальщині 2-у і 3-ю частини VIII тому „Історії України-Руси", що обіймає початки Хмельниччини. Хмельниччину опрацював у IX томі, який появився 2-ма частинами в Києві 1928-31 роках. Перша половина X тому появилася за редакцією його дочки Катерини в 1936 році після його смерти; вона охоплює часи Виговського до Гадяцького договору 1658 р. Ці останні його томи містять у собі цілі виписи джерел, синтезу яких дають принагідно інші історики.

В 1924-30 рр. Грушевський очолював Історичну Секцію при Академії Наук у Києві, редагував двомісячник українознавства „Україна" та інші видання цієї Секції і створив нову школу науковців-українознавців, які здебільшого впали жертвою большевицької нагінки, що почалася від 1929 р. Не оминула большевицька нагінка й самого Грушевського, — зимою 1930/31 рр. його запроторено під Москву під поліційний догляд. В яких умовинах він там жив, нікому не було відомо, тільки літом 1933 р. на Міжнародному Конґресі Істориків у Варшаві, наші науковці з вільного світу довідалися від совєтських науковців, що він осліп. Стан здоров'я Грушевського дедалі погіршувався, і тоді для замилення очей совєтська влада, що засланням підірвала його здоров'я, вислала його на лікування до Кисловодська, де він і помер. Совєтська влада похоронила Грушевського як „радянського" академіка своїм коштом у Києві, але незабаром заслала невідомо куди його дочку Катерину, теж визначну дослідницю в ділянці українознавства.

Як історик і як політичний діяч, Грушевський є часто темою дискусії, що велася вже й на сторінках „Свободи". Рамці поминкової часописної згадки не дозволяють на подрібний критичний розгляд його наукової і публіцистичної спадщини, складної як і весь життєвий шлях Михайла Грушевського.

Микола Андрусяк

Михайло Грушевський

ПОВІТРЯНІ ВІКІНҐИ

З іменем вікінґів зв'язується відкриття Америки скандинавськими мореплавцями задовго до того часу, коли Колюмб приїхав до Західньої гемісфери. Тому нема нічого дивного, що літак, який 14-15 листопада перший поклав повітряний шлях з Лос Анджелесу в Каліфорнії до Копенгаґену, столиці Данії, в Европі, мав назву „Королівський Вікінґ". Саме в неділю 14 листопада, коли вже були закінчені всі приготування до вилету „Королівського Вікінґа" з Лос Анджелесу, відбувалася в Українськім Народнім Домі в Ню Йорку імпреза филаделфійського Українського Мистецького Клюбу, присвячена 700-річчю Львова. На цій імпрезі один з артистів дотепно сказав, що „добре було б, якби Львів перенести до Америки, а ще краще було б, якби Америку перенести до Львова". Очевидно, артист мав на думці перенесення волі до поневоленого Львова, і це викликало незвичайне захоплення серед публіки.

Про цей дотеп згадали ми тільки для того, щоб насвітлити жарт члена американської залоги в Ґренляндії, що вийшов назустріч „Королівському Вікінґові" з таблицею, на якій був напис: „Тут границі міста Лос Анджелесу".

Для вияснення цього жарту треба пригадати, що Лос Анджелес, який лежить на тихоокеанському узбережжі, здавна укладає пляни поширити свої границі далеко вглибину каліфорнійського стейту і стати конкурентом великого Ню Йорку на атлянтійському узбережжі Америки. Хоч своєю величиною Лос Анджелес ще далеко не дорівнює Ню Йоркові, але це місто вже стало важливим центром руху, який криє в собі незвичайні можливості.

У зв'язку з створенням повітряного шляху з Каліфорнії до Европи понад північні льодові обшири, виникли поважні сумніви з огляду на дуже лагідний клімат Каліфорнії і незвичайно низьку температуру піднебесних висот, якими мав перелетіти „Королівський Вікінґ". Для уможливлення такого подвигу треба було застосувати цілу низку найновіших винаходів, щоб не дати замерзнути ні літакові, ні олії, ні газоліні, ні подорожним. Крім того майже всі навіґаційні прилади треба було припасувати до наглих змін температури, а пілоти мусіли перейти відповідну школу, якої не постидався б і найбільш учений інженер. Крім того на трьох станціях, де літак мав приземлятися, щоб перейти перевірку і набрати газоліни та олії, треба було приготовити всі уладження для прийняття пасажирів, які рішилися їхати новим шляхом, не зважаючи на непередбачені небезпеки.

„Королівський Вікінґ" відбув свою подорож з Лос Анджелесу до Копенгаґену за несповна 24 години, прибувши до місця свого призначення за п'ять хвилин до визначеного терміну.

Літак віз із собою 40 пасажирів з Лос Анджелесу і на першій станції в Вінніпеґу, в Канаді, прийняв ще 11 членів залоги. З Вінніпеґу летів понад непроглядними льодовими просторами на висоті 17,500 стіп, керуючись навіґаційними інструментами. Друга станція була приготовлена на американській повітряній базі в Сондре Сторм Фйорд, у Ґренляндії, яку влаштовано на підставі порозуміння з Данією, як власницею Ґренляндії. Третя станція знаходиться на передмісті Копенгаґену. За каліфорнійським часом „Королівський Вікінґ" вилетів у понеділок 15 листопада о годині 12.05 ранку, а прилетів на призначене місце у вівторок 16 листопада о год. 9.25 ранку за копенгаґенським часом.

Водночас, коли „Королівський Вікінґ" вилітав з Лос Анджелесу до Копенгаґену, з Копенгаґену стартував другий літак „Гельґе Вікінґ", до Лос Анджелесу. Обидва польоти відбулися щасливо. Літаки належать підприємству Скандинавська Повітряна Система.

Літаки, що літають з Лос Анджелесу до Парижу, мусять відбувати дорогу з Каліфорнії до Ню Йорку, і щойно звідти до Европи. Шлях через льодові простори коротший на 535 миль. Крім того лет понад суходолом, хоч і льодовим, далеко безпечніший, ніж понад безмежним морем.

Передбачають, що 80 відсотків пасажирів на цій трасі будуть американці. Каліфорнія — це країна, яку зараховують до вирію. Тут ростуть майже всі південні овочі, крім городини й звичайної садовини. Якщо Скандинавська Повітряна Система осягне свою передбачену популярність, то подорож з Каліфорнії безпосередньо до Европи стане буденним явищем. Крім того, це дасть можливість започаткувати вивіз каліфорнійських продуктів у холодні країни і в Европу, отже Каліфорнія з казкової країни стане країною „бізнесу". Крім пасажирського, а можливо й торговельного руху, новітні вікінґи возитимуть пошту й пакунки.

Норвезький полярний мандрівник, відомий в історії летунства Роальд Амудсен, промощував арктичний шлях бальоном, який тоді (1903-1906 рр.) називали „Пеґасом", ім'ям мітичного крилатого коня. „Крилатий Вікінґ", що нагадує мітичного Пеґаса, реалізує мрії Амудсена та його наслідників, і Сондре Стром Фйорд стає передмістям Лос Анджелесу, а Данія — сусідом Америки.

Степан Женецький

У НІМЕЦЬКОМУ ПОЛОНІ

(10)

Виявилося, що в таборі не було аж так добре жити, як про це розказували ті, що приходили на команди. Одне було ліпше, що тут мав я більше вільного часу, і не треба було кожного дня ходити на роботу. Харчування після того, до якого я привик у баверів, видавалося дуже поганим.

Українці й досі не добилися в таборі ніякої полегші. Не мали своїх людей на помічних роботах в канцеляріях та по інших допоміжних місцях в команді табору. Не добилися й того, щоб українською мовою виголошувалось через таборові голосники розпорядження. Всі допоміжні пости й далі залишалися в руках поляків. Не довелося мені також побачити в таборі українського часопису для полонених. У Шталяґу чули, що такий часопис під назвою „Голос" появляється у Берліні, але чи приходить до табору — ніхто не міг сказати. Здогадувалися тільки — і це було найправдоподібніше, — що „Голос" до нашого табору висилали, але поляки, що працювали в таборовій пошті, нищили його. Щойно після звільнення з полону, переїхавши до Берліну, я став постійним читачем, а пізніше й співробітником „Голосу", який згодом був призначений для українських робітників у Німеччині.

Цим разом у Шталяґу не було вже так багато полонених, як тоді, коли був я в ньому вперше. Всі здібні до праці полонені були розіслані по арбайтскомандах. В таборі залишилися тільки хворі й непрацездатні. Правда, була ще одна категорія полонених — це такі, що не хотіли працювати, або чимось прогрішилися на командах. Але такі довго в таборі не перебували: після відбуття кари в штрафкомпанії, їх відсилали назад до праці.

Мене приділили до великого, на 50 осіб, дерев'яного бараку. Вільшість мешканців в ньому були поляки і тільки пару полонених — українці. Старостою бараку був українець, старий віком чоловік, з великими, козацькими вусами. Це був дуже розумний чоловік, і я з ним незабаром заприязнився. Він мені радив якнайскоріше тікати з табору назад на команду.

Хоч справді у Шталяґу не було постійних робіт, але також і тут спокійно сидіти не давали — гонили на працю, бодай на пару годин: заготовляти дрова, порядкувати в маґазинах, чистити порожні бараки тощо. Одного разу ходив я з відділом полонених викидати й палити солому, на якій спали полонені. Коли ми верталися з тої роботи, став падати густий дощ. Німецькі вояки, що нас провадили, не мали дощовиків, і щоб не змокнути стали підганяти полонених, щоб бігли. Серед нашої групи було кілька хворих, яких таборовий лікар визнав за маркерантів і за кару вигнав на працю. Вони не могли бігти, бо ледве волікли ногами. Вахмани почали бити їх прикладами, куди попало.

Життя в таборі мені не сподобалося, і я постановив, як тільки трапиться нагода — іти на працю, нехай навіть знову до бавера. Та нагоди не траплялося. Правда, час від часу потребували до праці людей, але тепер більше питали за фахівцями: машиністами, токарями, слюсарями. Я, що не мав жадного практичного фаху, не міг голоситися на таку роботу.

Одного дня оповістили голосники, що потрібний полонений, українець, який знає німецьку мову, але мусить бути за фахом „огродник". Я зрозумів, що „огродник", це по-українськи значить садівник. Хотів був зголоситися, але не наважувався, бо я не є садівником, а в оголошенні виразно підкреслено, що це мусить бути вишколений фахівець. Порадився старости, що робити?

— Голосися, — порадив староста, — кажи, що ти садівник, і тікай геть із табору! Знаєш, як виглядають яблука, як груші, а як вишні і черешні?

Я набрався відваги і зголосився. За кілька годин приїхало авто, і я, під охороною вояка, виїхав на нову працю.

Приїхавши на місце, я побачив, що це був не сад, як я собі думав, але квітярня, по-німецьки „блюменґертнерай", що знаходилася на північному передмісті Нюрнберґу. Це була знана велика фірма Ґеорґа Сейшаб, одна з найбільших квітярень на цілу Баварію. У кількох десятках величезних та кількох сотках менших скляних теплярнях на кількох десятках акрів землі плекала вона найрізнороднішого виду квіти. Коли пост провадив мене з авта до заряду фірми і я глянув на це царство квітів — мені аж в голові закрутилося від того моря кольорів, що хвилювало довкола. Там росли квіти, яких я не тільки не знав, як вони називаються, але й перший раз бачив у своєму житті! А я подав себе за садівника... Що ж я скажу, коли мене спитають, як та або ця квітка називається? І я пожалів, що послухав поради старости...

Запровадили мене до керівника фірми.

— Розумієш по-німецьки?

— Розумію.

— За фахом ґертнер?

— Так.

— Ґелєртнер ґертнер?

— Так, ґелєртнер...

— Зараз перевіримо... Ком міт...

Мені залоскотало під серцем... Ну, — думаю, — тут я вже провалюся зі своїм ґертнерством... Але що ж, немає виходу, треба вдавати садівника до кінця... Керівник фірми завів мене до теплярні, взяв вазонок з квіткою й запитав:

— Як ця квітка називається?

На моє щастя, це була мірта, ота сама пахуча, зелена мірта, яку у нас, в Західній Україні плекають, як хатню квітку і з якої роблять вінець голову молодій дівчині, коли вона виходить заміж...

— Мірта, — відповідаю...

— Яволь, ді мірте... ду біст айн ґертнер! — каже німець і задоволено клепає мене по плечу. Так я склав іспит садівника.

З теплярні завів мене оберґертнер до власника, а коли той сказав що приймає мене, — тоді покликав вахмана, що доглядав полонених, які там працювали.

В новій арбайскоманді було 19 полонених, — усі білоруські хлопці. Їх прибуло сюди 20, але за кілька днів перед тим один з них, саме той, що виконував функції перекладача, захворів, і його забрали до лікарні. На його місце взяли мене.

Праця у квітярні була легка: копати грядки під насіння або пересаджувати вже підрослі кущики, садити й пересаджувати квіти, зрізувати квіти на продаж. Мені, як „фаховому квітяреві", попалась дуже легка робота: три рази денно — ранком, вполудне й під вечір — підлити квіти в десяти теплярнях. Сама техніка підливання була дуже проста: в кожній теплярні були ґранти, до них я прикріплював ґумові кишки, і так підливав.

Ми працювали від год. 7-ої ранку до 5-ої вечера, з одногодинною перервою на обід. Може від нас вимагали б і довшої праці, але тому, що стільки ж працювали німецькі цивільні робітники — нас теж відпускали разом з ними, щоб не затримувати форманів і вахманів.

УРЯД ПРИГОТОВЛЯЄ ЗАКОН ПРО КОНТРОЛЮ ЦІН І ПЛАТЕНЬ НА ВИПАДОК ВІЙНИ

Вашинґтон. — Уряд приготовляє закон про контролю цін і платень на випадок крайньої необхідности, тобто на випадок війни. Вже приготовлено законопроєкт про цю контролю. Уряд Оборонної Демобілізації приготовив також проєкт загального „замороження" всього господарського життя впродовж 90 днів на випадок „різного типу ситуацій, включаючи і повітряну атомову атаку". Про ці пляни повідомила населення Спільна Конґресова Комісія для оборонної продукції, яку очолює сенатор Гомер Е. Кейпгарт.

ЄВГЕН ЯВОРІВСЬКИЙ

До тих кількох українських громадян, які прибули до З'єдинених Держав уже після другої світової війни і не побачили вже більше своєї батьківщини, а тут закінчили свою життьову мандрівку, прилучився ще один чільний патріот, ентузіяст громадської праці. В дні 11 листопада 1954 року у Дітройті помер на затяжну недугу пістряка на 61-му році життя Євген Яворівський, середньошкільний педогог, колишній старшина Української Галицької Армії, журналіст і письменник, активний політичний діяч, людина з надзвичайним громадським вичуттям, рідко скромна, завжди готова послужити своєю участю в кожній конструктивній роботі, зразково чесна й товарисько надзвичайно мила.

Народився 19-го вересня 1893 р. в Коломиї, син Нестора і Катерини з Черепів. Батько був довголітним урядовцем обезпеченевого товариства „Дністер" у Львові.

В рр. 1911—1914 студіював в университеті у Відні філософію, кляснчну і слов'янську філологію. В часі студій у Відні належав до студентського товариства „Січ" у Відні. В 1914 р. зложив іспит у Відні. В рр. 1914-1918 служив в першій світовій війні в австрійській армії і брав як старшина участь в боях на італійському фронті. Від 1918-1920 брав участь в війні УНР-УГА, весь час як фронтовий старшина і був одним з тих, що ввійшли в серпні 1919 р. до золотоверхого Києва. В рр. 1921-1922 учителював в середній школі в Чорткові. В рр. 1922-1930 учителював в середній школі в Яворові. В 1930 р. в часі пацифікацуї поляки усунули його з шкільної педагогічної праці. Тоді переноситься до Львова, де стає членом редакції „Нового Часу" у В-ві І. Тиктора. Будучи вже в Яворівщині активним діячем Української Радикальної (потім Радикально - Соціялістичної) Партії, Євген Яворівський активізується громадсько й політично ще більше після свого переїзду до Львова. Стає членом Головної Управи УРП й дістає пропозицію кандидувати до польського сойму від тої партії, але не погоджується на це. Приймає особливо активну участь в житті молодняцької організації „Каменярі", що стояла під впливами тієї партії, як також в Народному Університеті Самоосвіти. Був завжди знаменитим популяризатором, як доповідач і автор популярно - наукових брошур. Його громадський ентузіязм, скромність і безкорисність казали йому легковажити собі матеріяльну сторінку життя. І тому Євген Яворівський належав до тих українських інтелектуалів, які гірко в житті набідувались.

Він терпів матеріяльні злидні за часів польських, большевицьких і німецьких. В 1944 році втік перед новою большевицькою навалою і опинився в Інсбруці, де вчителював в українській гімназії із правами прилюдности і брав активну участь в громадському житті. В 1950-му році переїхав до ЗДА та осів в Дітройті, де знову став одним з найактивніших діячів: був головою, секретарем або діяльним членом в цілому ряді місцевих установ і організацій, як Федерація Американських Українців стейту Мішіґен, Відділ ОбВУА, Вільна Громада, Т-во Сприяння У. Н. Раді, „Самопоміч" і ін. Був членом Редакційної Колеґії журналу „Вільна Україна" і дописував постійно до „Народної Волі".

Євген Яворівський був автором не тільки пречисленних часописних статтей, але й десятка книжкових видань, однаково з своєї професії клясичного філолога („Мітологія старинних греків і римлян"), як і нарисів з визвольної війни („Вождь 100,000-ої армії", „Денікіяда"). Пробував своїх сил і в белетристиці і видав збірку оповідань „Серед куль і гранат" у В-ві „Червоної Калини" у 1922 р., трагедію „Зрадник" у В-ві „Бистриця" у 1923 р. і роман „Заки море перелечу" в „Українській Бібліотеці" у 1938 р. Видав теж етнографічний збірник „Яворівщина" та написав монографію про Українську гімназію в Яворові, Вид. Українського Педагогічного Т-ва в 1928 р.

Зі смертю Євгена Яворівського американсько - українська громада тратить одного з своїх найкращих членів старшого покоління, тих „старокрайовпх" діячів, які на своїх плечах двигали ціле західньоукраїнське зорганізоване життя. Коли замолоду був відважним вояком і ще в 1921 р., бувши учителем гімназії, вступив до тайної революційної Української Військової Організації (УВО), то і в пізніших роках зберіг молодечий запал і велику цивільну відвагу. Тому в усіх, що його ближче знали, втішався правдивою симпатією і пошаною, особливо в колах західньоукраїнських журналістів.

ГОСПОДАРСЬКО-КООПЕРАТИВНА РАДА У ВІННІПЕҐУ

З ініціятиви споживчої кооперативи „Зоря" і Кредитової Кооперативи Північного Вінніпеґу в п'ятницю, 29. жовтня ц.р., в залі катедри св. Володимира й Ольги, відбулася господарсько-кооперативна нарада для членів і прихильників обох названих кооператив.

У повідомленні про цю нараду було написано: „Хочете допомогти собі і своїм дітям, хочете знайти спосіб, як забезпечити себе і свої родини перед господарською кризою, познаки якої вже бачимо в поширеному безробітті, хочете брати свої господарські справи в свої руки і не чекати на те, щоб хтось за нас думав, журився і щось робив, так тоді приходіть самі і приведіть своїх знайомих на цю господарсько - кооперативну нараду". Ці думки — це мотто цілої наради, яку відкрив дир. В. Кохан, а відтак проводив нею голова надзірної ради кооп. „Зоря", о. д-р В. Кушнір. Секретарем був інж. М. Воровський.

Головну доповідь про потребу відновлення і поширення правдивого кооперативного руху, опертого на взірцях нашої кооперації до другої світової війни на рідних землях і на взірцях англосаксонського і французького кооперативного руху, виголосив інж. Андрій Качор. Він також подав коротку інформацію про дотеперішні господарські осяги обох названих кооператив у Вінніпеґу та порівняв їх з осягами інших наших кредитових і споживчих кооператив. У своїй доповіді інж. А. Качор підмітив також різницю між індивідуальним і кооперативним підприємством. Перше працює за засадою: помагай собі сам, бо ніхто тобі не поможе і роби гроші; гаслом другого є: помагаймо собі взаємно, бо лише тоді наше життя буде легше й приємніше, коли навчимося на всіх відтинках нашого життя співпрацювати і собі в потребі взаємно допомагати. Гроші і матеріяльні успіхи — голосить кооперація — це не є і не може бути ціллю життя людини, це тільки засіб до поправи господарського стану. Приватні ощадності, голосить далі кооперація, треба за посередництвом кредитових кооператив поставити на службу цілої нашої спільноти, не наражаючи власників грошей на будьякі жертви чи втрати.

Доповідь інж. А. Качора доповнив о. д-р В. Кушнір дуже влучною заввагою, що кооперативний рух серед українців у Канаді і ЗДА так довго не стане масовим рухом, доки провідні українські громадяни не усвідомлять собі, що кооперація одинока може виконати велику господарську місію серед нашого народу, бо вона одинока може навчити нас, як і що треба робити, щоб всі наші господарські справи були в наших власних руках. І чим скорше і більше нас зрозуміє цю правду та схоче бути місіонарем цього діла, тим скорше ми зможемо себе господарсько виявити і показати іншим співгромадянам нашої країни своє господарське лице, якого ми, на жаль, ще тут не маємо. Приватне купецтво і приватні промисловці, мимо найкращої волі і добрих матеріяльних успіхів, цієї важної господарської місії серед загалу нашого громадянства не виконали і не виконають, бо й не можуть виконати, тому що їх завдання берегти і розбудовувати свої приватні підприємства та дбати тільки про себе. Місія кооперативного руху далеко глибша: навчити всіх громадян самодіяльности і самопомочі та всі фінансові засоби використовувати на господарську розбудову громадсько-кооперативних підприємств, що є власністю цілої національної спільноти.

По доповідях відбулася жива і речева дискусія, в якій забирали слово: В. Кожан, Т. Витвицький, М. Воробець, А. Господин, інж. Д. Михайлюк, інж. М. Боровський, И. Рій, М. Скобляк, І. Чайковський і ін.

Дискутанти поділяли думку, що треба розбудовувати наше кооперативне життя ширше й глибше як досі і що всі наші кооперативи повинні скоординувати свою працю, бо тоді легше і скорше можна осягнути мету, до якої кооперація змагає.

К-р.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Бостон, Масс.

Листопадові Роковини.

В останню неділю жовтня 1954 р. українська громада міста Бостону під проводом відділу УККА відсвяткувала 36-ті Роковини Листопадового Зриву та 40-ліття вимаршу Українських Січових Стрільців до бою за волю України.

Тої ж неділі, після Служб Божих, були відспівані в усіх церквах панахиди. Прекрасна соняшня погода кріпила на дусі не тільки впорядчиків свят, але також всю святочну громаду, що прийшла звеличати чин Першого Листопада.

Програма імпрези була вміло дібрана, і тривала усього півтори години. Після відспівання американського гимну ученицями Данилевич Ангелиною і Данилевич Іриною, свято відкрив місто голова відділу п. С. Сідлярчук, підкреслюючи виховне значення та історичне підложжя Листопадового Чину, на якому теж спираємо всю нашу віру. З черги виголосив доповідь п. Михайло Кисіль, пов'язуючи тісно чин Листопада з 40-річчям вимаршу до бою УСС.

Прелеґент переказав історію постання УСС, їхні бої та перемоги і підкреслив значення стрілецької пісні, що ввійшла в скарбницю духа нашого народу і вічно нагадуватиме героїв першого новітнього зриву. Доповідь вислухана була з напруженою увагою.

У концертовій частині свята виступив чоловічий хор СУМА, під проводом п. Мих. Гриценка, що відспівав в'язанку стрілецьких пісень та одну повстанську. Вурею оплесків повітала громада учнів школи українознавства — новаків і новачок місцевого Пласту, що під проводом пластового сеньйора п. Марії Мурій виконали інсценізацію пісень — „Гей, ми стрільці січовії" та „Ой, видно село". Виступ новаків в стрілецькій уніформі і новачок в народній ноші „зелектризував" громаду, що дала вислів своїх почувань довгоневгаваючими оплесками.

П. Петро Струж відспівав пісню „Зірвалася хуртовина", за що присутні нагородили співака теплими оплесками.

Деклямації виголосили учениці Мирослава Гуменюк і Марія Кругляк, а зі старших п. Лариса Дінк і п. Василь Лещук. Деклямації були солідно підготовані і вірно передавали хід думок авторів.

Заключне слово сказав голова відділу п. Олекса Мельниченко. Він поділився піднесеним святковим настроєм з присутніми, закликав завжди пам'ятати про рідний край, матеріяльно його спомагати та на кожному кроці голосити правду про Україну і її слушні права. Коли ми усі так ставитимемось до поневоленої батьківщини, то кров, пролита в Листопадовім Зриві, зродить те, за що пішли в бій учасники тих пам'ятних подій.

На закінчення свята всі відспівали Український Національний Гимн.

До каси відділу ввійшло з того свята $85.50.

М. К.Ю

Ютика, Н. И.

Листопадове Свято.

У неділю, 31. жовтня ц. р. в залі школи св. Франциска місцевий відділ УКК улаштував вечір, присвячений споминам про Листопадовий Зрив. При вході до залі всім гостям давали відзнаку, прикріплену до пожовклого листочка, і це зразу ж нагадувало про листопад. Урочисту частину розпочали американським гимном, що його проспівала п. Мері Качура-Фалінська в супроводі роялю. Про Листопадовий Зрив розповів учасник цього зриву, о. Савин Дурбак.

„На нашім похмурім історичнім небозводі Перший Листопад заблищав ясною зіркою, та, на жаль, ця зірка, як той метеор, швидко погасла. Але для тих, хто мав щастя бути учасником тих історичних подій, він назавжди залишився в пам'яті, як прекрасний сон райської ночі. Тож тут хочу вам передати спомин про ті великі дні, бо мені припало щастя бути учасником Першого Листопаду". Промовець далі детально розповідає про умови життя українських громад за часів австрійського цісаря Франца-Йосипа. Найцікавішою ж частиною спогаду була розповідь про повстання і розбудову Суверенної Держави Західньої України.

Концертова частина розпочалася мелодеклямацією п. Гашовської, яка прочитала „Молитву" з твору Юрія Клена „Попіл Імперій" в супроводі скрипки та роялю. Вірш Купчинського: „Листопад" продеклямував Мирон Мельник. Відома співачка п. Галина Колодуб-Тимочко проспівала: „Засумуй бандуро" муз. Китастого, „Аве Марія" муз. Гуно та „Україно моя, Україно". Пісня: „Зелений дубочку" в розкладці Заревича, виявила дальший поступ природнього талану співачки. Далі виступив хор „Трембіта", що проспівав: „Гей у лузі" та „За рідний край" муз. Гайворонського, „Заквітчали дівчатонька" муз. Недільського та „Повстанську" муз. Плешкевича. Керувала хором п. Олена Кокодинська, а музичний супровід вів маґістр Зиновій Савицький. Концерт закінчився нашим Національним Гимном, що був проспіваний хором разом з усіма присутніми. Весь чистий прибуток, як сказав культурно-освітній референт відділу УКК п. Омелян Томич, поступить до фонду Українського Конґресового Комітету.

Є. С.

ВИКОНАЛИ СВІЙ ОБОВ'ЯЗОК

У цій рубриці друкуємо з признанням і подякою імена тих громадян, що прислали свою добровільну доплату до передплати „Свободи" та свою пожертву на фонд дитячого журналу „Веселка".

СПИСОК Ч. 34.

Н. М. Кравчук, Ню Йорк	$10	Р. Шутер, Рачестер	2
175 Від. УНС, Дітройт	10	Ф. Зурахівський, Трентон	2
Г. В. Іванчук, "	10	М. Фліс, Навтукет	2
В. Боднар, Честерфілд	5	С. Салабай, Дітройт	1
О. Буката, Дітройт	2	В. Футала "	1
В. Кльоп "	2	Т. Токарчук "	1
Ч. Тустановський "	2	П. Вигінний, Шікаго	1
Б. Верещинський "	2	М. Шафранський, Мінеап.	1
С. Пелих "	2	К. Мацілинський, Лорейн	1
А. Федун, Елізабет	2	Є. Савчук, Геркімер	1
О. Недавецький, Гемтремк	2		
В. Рицак, Бостон	2	Разом	$ 74.00
Є. Храплива, Ню Йорк	2	Раніше проголошено	7,916.86
Л. Поліка, Дулут	2		
Н. Хойнацька, Гарвей	2	Разом вплинуло	$7,990.86
С. Садовська, Гартфорд	2	на фонд „Веселки".	
М. Винарчук, Елизабет	2		

Книжка й часопис — найнеобхідніші речі в домі культурної людини.

ПРАЦЯ
HELP WANTED—MALE

РОБІТНИКИ ДЕРЕВ'ЯНИХ ВИРОБІВ
Досвідчені оперейтори машин і виробники кабінетів; стала праця; добра платня.
Телеф. OR 2-9100

UPHOLSTERER
Стала праця, найвища платня.
MAJESTIC UPHOLSTERY
256 Washington St., Newark, N.J.
MArket 2-9414

ПРАЦЯ
Help Wanted Male—Female

ФРИЗІЄР-КА
Побажані з досвідом нових стилів. Добре поставлений сальон при Madison Ave. Незвичайна нагода. Доб. платня. Голосит.:
ALBERT
509 Madison Ave., N.Y.C.
Phone EL 5-2537

ПЕРЕПЛЕТНЯ ЛІНІЮВАННЯ ПАПЕРУ
Досвідчені в цій праці й при книжках з недрукованим папером. Стала праця, повний час. Голоситись:
STEWARD WARREN & BENSON CORP.
480 Canal Street, N.Y.C.
Phone CA 6-2460

ТЕПЕР ПОРА ЗАПИСАТИСЯ НА КУРСИ САМОХОД. МЕХАНІКІВ І КУРСИ ЇЗДИ

GR. 7-8951

КУРСИ МЕХАНІКІВ
КУРСИ ЇЗДИ АВТАМИ.

Постараємося для Вас про еґзамін Лайсенсу. Наші учні дістають диплом. Помагаємо в одержанню праці. Інструкції в українській і англійській мовах. КУРСИ ДЕННІ, ВЕЧІРНІ і НЕДІЛЬНІ. Інструктори фахівці. Залож. в 1916.

L. TYCHNIEWICZ, директор
METROPOLITAN AUTO SCHOOL
155 — 2nd Ave., близ. 10th St.
NEW YORK CITY

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. — Т-во ім. І. Франка, відд. 372, повідомляє всіх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 27. листопада, о год. 7. веч., в домі VFW, Вашинґтон вул. Проситься всіх членів прийти на означений час. — А. Кручак, секр.

Повідомляємо, що ціна оголошення величини 1 інча через 1 колонку виносить $1.40. Проситься належитість (відповідно до величини оголошення) пересилати разом з текстом.
Адміністрація.

FARMS FOR SALE

В ПОВІТІ OTSEGO; 182 акр. молоч. фарма — з інвентарем і влаштуванням. Около 100 акр управ. землі, рівне поле. Обора "drive thru" з 24 перегор., нова молочарня, 24 штк. добр. расв худоби. Модер. трактор і всі машини. Вигід. 7-кімн. дім з огрів. і лазничкою. Біля стейт. парку. Шкільн. автобус і пошта. Ціна $14,500. На бажання знимки. Телеф. або пишіть: Bagnardi Realty, 210 Main Street, Oneonta, N. Y. Tel. 2989.

Цікаве для старших чоловіків

Вітаміни й мінеральні води для спеціяльного вжитку людьми старшого віку — є вже відомі Корисні вислідн дають найбільшу заохоту людим, які є стурбовані і пригноблені своїм станом. Не потребуєте морочитися, що ви „старі", втомлені, не почувайтеся, що ви „скінчені" коли той стан не є функціональний,а просто викликаний браком B1, B2 niacinamide, або заліза тому, що тепер появився знаменитий і сильний засіб, який охоплює всі ті життьові елементи плюс 15 інших вітамін і мінеральних вод а все це тільки в одній капсульці. Все, чого потребуєте, це взяти одну з отих капсульок денно, щоб дістати певну скількість терапевтичних вартостей з деяких найважніших поживних складників, які витворюють енергію, відому чоловікові. Щоб дістати 50 штук запасу того препарату, вишліть просто поштою цю вирізку до TYNOL CO., Dept. 512, Box 321, Croton on Hudson, N. Y., а щоби мати певність напишіть друкованим письмом своє призвище й адресу на обороті коверти Пакунок буде доставлений поштою за післяплатою $4.48, що рівняється видаткові меншому як 10 центів денно, себто досить мало, щоб видати їх для свого добра.

Посмертні Згадки

СТЕПАН МИХАЙЛЕНКО, член Б-ва св. Василія Вел., відд. 364, помер по довгій недузі 10-го листопада 1954 р., в 38 році життя. Покійний народився 14. вересня 1916 р., в Чернівцях, Буковина. До Союзу вступив 1951 р., зараз по приїзді. Полишив у великім смутку жену Катерину і 5 дрібних дітей. Похорон відбувся 13-го листопада з дому жалоби до церкви св. Ап. Петра і Павла, а опісля на кат. цвинтар, при участі Родини, многих Приятелів та Членів Братства, що численно прибули на цей жалібний похорон. — В. И. П.!
Я. Кравчук, секр.

НИКОЛА СИПЛИВЧАК, член Б-ва св. Миколая відд. 276 УНСоюзу в Ембридж, Па., помер 12-го листопада, проживши 63 роки. Оставив дружину Параску. Походив зі села Либохора, повіт Турка, Галичина. — В. И. П.!
М. Фук, заст. предс.

ПОДЯКА

Складаю щиру подяку
п. д-р ВИТОЛДОВІ ЛЕВИЦЬКОМУ
у Клівленді
за вміло переведену операцію і вилічення мене з недуги.
НІНА РАКОВСЬКА.

УВАГА! — ЛІКАРІ!

УКРАЇНСЬКЕ ЛІКАРСЬКЕ ТОВАРИСТВО,
Відділ Метрополії Ню Йорк
повідомляє, що
ЧЕРГОВІ МІСЯЧНІ СХОДИНИ Т-ВА
відбудуться
В СУБОТУ, 27-го ЛИСТОПАДА 1954
о год. 8-ій вечора
В' НАРОДНОМУ ДОМІ, 142 — 2-га ЕВЕ,
з рефератом д-ра ОСИПА ОРИШКЕВИЧА на тему:
„Гіпноза в сучасній медицині".
По рефераті біжучі справи.
До численної участи запрошує — Управа.

Д-р мед. РОСТИСЛАВ СОЧИНСЬКИЙ

повідомляє про відкриття
ЛІКАРСЬКОЇ ОРДИНАЦІЇ
В БРУКЛИНІ, Н. Й.
при
417 — 56th STREET
(коло 4th Ave.)
ГОДИНИ ПРИЙМАННЯ ХВОРИХ:
Пон., Сер., П'ят. — 11-12 год. рано.
Вівт. і четвер — 8-9 вечора.
В інший час згідно з умовою.
Телефон: MA 2-4017

Ми 25 років провадимо гуртову торгівлю
РОБІТНІ ФУТЕР.
Ми продаємо тепер різного рода футра приватним покупцям по ГУРТОВИХ ЦІНАХ.
НАПРАВЛЄМО І ПЕРЕРОБЛЮЄМО СТАРІ ФУТРА.
Зайдіть, самі переконаєтеся. Без зобов'язань купна.
SIDNEY ELOVITZ, INC.
145 West 28th Street New York 1, N. Y.
Відкрито щоденно від 9 A.M. до 7 P.M. за винятком неділь.

REAL ESTATE

REAL ESTATE MIAMI, FLORIDA.
Маємо на продаж дім на 8 родин. Добрий дім і в добрім положенні в місті Маямі. Приходу має річно понад 8 тисяч. Близько до школи і близько до крамниць, а також близько до пляжі і моря. Дім цей має всі вигоди, тому все заповнений. Біля дому вел. площа для паркування. Хто бажав би інформації відносно цього дому, прошу писати на адресу до ПЕТРА ВЕДЗІС.
PETER BEDZIS
8284 N. E. 3rd Avenue
Miami 38, Florida

8 ДОМИ НА ПРОДАЖ
кожний дім в ціні за $7,500
Мортґедж на кожнім 5,000, отже готівки $2,500.
Всі в Нюарку, добрий рент. 8 покоїв в кожнім мешканні. По ближчі інформації кличте:
MArket 2-8031
або ESsex 3-9347

Bergen Co. Harrington Park
18 хвилин їзди автом до N.Y.C. 35 хвил. автобусом.
RAYMOND HOMES
ЧИ ВАМ ПОДОБАЮТЬСЯ "SPLIT LEVEL" ДОМИ?
7½ КІМНАТ 3 СПАЛЬНІ
Тоді зайдіть оглянути ці доми на чудових площах 100x130. Дім: простірна центр. заля, чудов. їдальня, відпочинкова кімната, модернаках. лазничка з подвійною умивальнею 8' прибиральня. 3 великі спальні (стінні шафи), модер. кухня, "overhead-door" ґараж. Близько шкіл і комунікацій.
$21,900
10% завдатку — 30 р.
G.I. мортґедж.
New FHA Terms for Non-Vets.
JOSEPH RAYMOND
Master Builder
Certified—Bonded—Builder
Member New Jersey Home Builders Association.
Directions: Until you learn short cuts: GW Bridge north 7 miles on Route 9W to Closter Dock Rd., in Alpine, Left to Schraadenburgh & Lafayette Rd. Junction in Harrington Park. Right on Lafayette Rd., a few blocks to Raymond Homes Model.
Property phone: Closter 5-9750
Office: Gilbert 5-2444

SCARSDALE PROPER
(Under $20,000)
3 спальні, підвал, оливне огрівання. Близько всіх шкіл, склепів і комунікацій.
Телеф. власника SC 3-7726

LYNDBROOK — Архітект мусить продати власний проєктований дім в Old Yorkshire, 7 кімнат, 4 спальні, мур. дім, огороджена веранда, студіо на піддаші, ґараж на 2 авта, $4,000 екстра. Ціна нижче вартости $23,500.
Телеф власника LY 3-9293

MARINE PARK — BROKLYN
Мур. 2-род. дім, два 4½ кімн. апарт., і підвал до винайму. Ґараж, газ. огрівання, охор. вікна і двері, сітки, венец. заслони, пральня, прасувальня. Близько шкіл, склепів і комунікацій.
$24,750
Тел. власника CL 2-5126

CROWN HIGHTS — BROOKLYN
Дім напіввідокремлений з червоної цегли, 10 кімнат, модерні, олив. огрівання, сітки, венец. заслони й багато особливостей. Близ. шкіл, склепів і комунікацій. Власник продає по умір. ціні.
Тел. власника President 4-1924

Продам
RAINBOW DINER
У добрім положенні коло фабрик на стейтовій дорозі No. 5. Містимість 51 осіб. Все модерне. Провадджу той бизнес від 2-го лютого 1942 р. По ближчі інформації прошу писати або телефонувати "in person".
WASYL GUDZIJ
236 King St., Herkimer, N. Y.
Телефон: 1913R, Herkimer, N. Y.

МАЮ ТРИ ПЛОЩІ НА ПРОДАЖ.
в New Market, New Jersey.
Від моїх площ одна мінута до Публичної Школи. Околиця залюднена. Добра нагода для доброго покупця. Продаж по дуже низькій ціні. Голоситися до:
A. PASICHNYK
107 St. Mark's Pl., East 8th Street
New York City

MISCELLANEOUS

GEFRO SUPPLY, INC.
„Понад 100 років досвіду на вашій службі"
"GENERAL SUPPLIES TO ALL TRADES"
Hardware, Builders, Plumbers, Contractors, Steamfitters, Roofers, Tinsmiths
5908 Bergenline Avenue
West New York, N. J.
Phone UNion 7-1600
Marine, Painters, Janitors, Industrial, Electrical, Boilers, Stoves
ЩАДІТЬ НА ЧАСІ — ЗАЙДІТЬ ПЕРШЕ ДО GEFRO

CARMEN'S BOARDING HOME
ДІМ ДЛЯ СТАРШИХ ЖІНОК.
Дім, який Вам подобається. Найкращі харчі — телевізія — радіо — чудовий город.
Зайдіть або телефонуйте:
107 HALEDON AVENUE, PATERSON, N. J.
LAmbert 5-3363

ЗИМА НАДХОДИТЬ!

LACKAWANNA
ВУГІЛЛЯ
АНТРАЦИТ
STOVE & NUT .... $20.95 ton
PEA ...... $17.95 ton
BUCK ...... $15.95 ton
Олива до огрівання і кокс.
SAFEWAY COAL CO.
Jersey City HE 5-7570

ШЕНШИЛІ
по гуртових цінах.
Першоякісні — $350 і більше.
Кожна кількість.
Пишіть по ціни.
ANDES CHINCHILLA SALES
194 Route 17, Paramus, N. J.

Business Opportunity

DRY CLEANING & TAILORING STORE
Повне влашт. Добре полож. при 537 Van Nest Ave. на Бронксі. Нагода для кравця. Низ. рент, доб винайм. Власник продає по д. умірк. ціні.. Телеф. власника:
Dobbs Ferry 3-6666

ПЕКАРНЯ - ЛАНЧОНЕТА
Повне й модерне влаштування. Свіжо відновлене. Добре биз. положення, бл. фабрики. Помір. рент. Помір. ціна. Зайдіть до власника.
507 Court St., New York City
Phone TR 5-1345 after 3 P.M.

DINER
при приємнім гайвею L. I. Даром паркування. Досконале для подружжя.
REGENT REALTY
608 Jericho Turnpike,
New Hide Park.
PRimrose 5-3900.

ДЕЛІКАТЕСЕН-РЕСТОРАН
Повне влаштування. Має піч pizza, дозвіл на пиво. Низький рент, доб. винайм. Власник продає по дуже умірк. ціні. Зайдіть до власника:
4186 Bowne St., Flushing,
or phone IN 3-6917

CLEANING STORE
Добре полож. Досконала нагода для кравця і пресера. Довгий винайм. Власник продає цю бизнес. нагоду за $500. Забирає все. Зайдіть до власника:
477 — 2nd Ave., N. Y. C.
or phone MU 3-8738

САЛЬОН КРАСИ
Повне й модерне влаштування. Air conditioned. 6 оперейторок. Гарна клієнтеля. Добре биз. положення на Queens. Спільник виїжджає, продається з стратою по д. умір. ціні. Телеф. власника: FI 3-7640 or MI 2-3231, after 7 P.M.

ВЕЛИКИЙ ВИБІР НОВИХ І УЖИВАНИХ
• Радіяторів і парових кітлів • Умивалень • Sink & Tub Combinations • Ванни • Сикків
VAN HOUTEN PLUMBING SUPPLY CO.
908 Van Houten Ave., Clifton
PR. 9-0664
Open Sun. 'Till 1 P. M.

ГАРНІ КИЛИМИ И ХІДНИКИ
обиття на меблі.
LINOLEUM
низькі ціни.
ТІЛЬКИ У ФІРМІ
State Floor Covering Co.
330 State St., Perth Amboy, N. J. Tel. Hillcrest 2-2240

1.00 на тиждень
Замовляйте вже тепер на свята
CUSTOM-MADE SLIP COVERS
(накривала)
КОМПЛ. 8 ЧАСТ. 69.50
СОФА, 2 ФОТЕЛІ, 5 ПОДУШОК
• 3-D Огляньте перед закуп.
• Zippers при подуш. і мебл.
• Великий вибір матеріялу
• Цвітисті матеріяли, солід., в паски, в 2. відтінях.
• Ґарантія кольору.
• Жадні проценти.
• Жадні банкові проценти.
• Вплати приймаємо в склепі
Вимірюємо докладно, краємо і випробовуємо в дома.
Зайдіть, пишіть або телеф. за нашим агентом.
WALTHAM CO.
56 Smith St., Perth Amboy
Tel. VA 6-6462

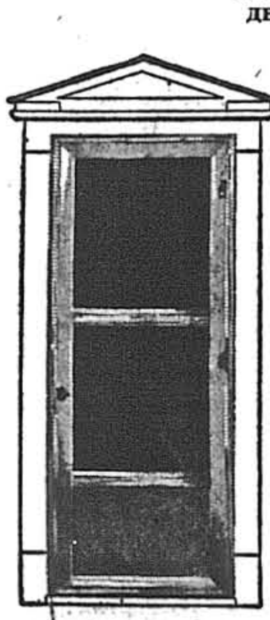
Нічого кращого за таку ціну!
Вугілля не залишає саджі і дуже чисте.
Nut or Stove —— $21.50
Pea —— 18.50
Buckwheat $16.00; Rice $15.00
HArrison 6-2132
MORRIS DEMEL
615 Essex St., Harrison, N. J.
Легкі сплати.

ЯКЩО ВИ ЗДЕСПЕРОВАНІ СИМПТОМАМИ АСТМАТИЧНИМ КАШЛЕМ ЧИ БРОНХІЯЛЬНИМ ЗАПАЛЕННЯМ, ТО НЕ ПРОПУСТІТЬ НАГОДИ ЦЕ ПРОЧИТАТИ
Ось великі новини для терплячих у звідомленних про майже чудесну поміч на такі симптоми: важкий віддих, почуття душення, спазматичний кашель під час задержки флеґми, задихування та інші терпіння, що йдуть у парі з астматичним кашлем та бронхіяльним запаленням. Цей чудесний лік, званий PENNYL, творить чуда як відкашлювальна поміч в цій ситуації. Одна доза, як відомо, приносить полегшу. Тепер цей лік доступний читачам цієї газети які можуть одержати пляшку висилаючи звичайно цей вирізок до OREGON DRUG PRODUCTS, Dept. 38, Box 762, Peekskill, N. Y. Не треба висилати грошей. Вистарчить вписати друком докладно Ваше ім'я і адресу на зворотній стороні коверти. Заплатіть поштареві $3 і кошти пересилки COD. по одержанні фляшки. Коли Вам стане легше від поганих симптомів Ви признаєте, що це є найкращий видаток, який Ви колинебудь зробили.

УВАГА! НЮАРК І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!
З ДНЕМ 23-го ЛИСТОПАДА
ВІДКРИТО
УКРАЇНСЬКУ ПЕКАРНЮ
JERRY'S QUALITY BAKERY
при 691 SPRINGFIELD AVENUE
між 18-19 вулицями
NEWARK, N. J.
На складі:
ДОМАШНІ Й УКРАЇНСЬКІ ПЕЧИВА
ВСІ РОДИ ТІСТ І ТОРТІВ
як уродинових і весільних та на замовлення.
Запрошуємо Укр. Громадянство відвідати нас!

DURALCO
MANUFACTURING PRODUCTS CO.
224 South Second St. Perth Amboy, N.J.
Від Market St. напроти Jersey Central Plumbing Supply Co.
Близько the New White Diamond

ДАРОМ СТИЛЕВІ ВЕНЕЦЬКІ ЗАСЛОНИ ДО ЛАЗНИЧКИ, ФРОНТОВИХ АБО ЗАДНИХ ДВЕРЕЙ ПРИ ЗАКУПІ ОХОРОННИХ КОМПЛЕТНИХ ДВЕРЕЙ ТІЛЬКИ ЗА 37.50

КОМБІНОВАНІ
ОХОРОННІ СІТКИ
И
ДВЕРІ
КОМПЛЕТ
2 ОХОРОННІ ПАНЕЛІ
2 СІТКОВІ ПАНЕЛІ
Алюмінійові рами й інші скоб'яні вироби.
37.50
Розмір до 37x85
на бажання ІНСТАЛЯЦІЯ

КОМПЛЕТ, НІЧОГО НЕ ТРЕБА ДОКУПОВУВАТИ
Наша спеціяльність
ОБЛІПЛЮВАННЯ
ПЕРЕРІБКИ
НАПРАВИ
Відразу на місці!

Телефон
HI 2-7078
Безплатний кошторис

ГОДИНИ
9—9 P.M.
ЩОДЕННО!

Для наших покупців
ДАРОМ ПАРКУВАННЯ
Багато місця.

ПЕРШОЯКІСНІ БІЛІ
ВЕНЕЦЬКІ ЗАСЛОНИ
Розміри 23-36"x64"
ТІЛЬКИ 2.25
Custom Made Venetian Blinds 35¢ sq. ft.

DURALCO
MANUFACTURING PRODUCTS CO.
224 South Second St.
Perth Amboy

ВАМ НЕ МОЖЛИВО ОБІЙТИСЬ БЕЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ. А НАЙКРАЩЕ І НАЙПЕВНІШЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДАСТЬ ВАМ
УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ!

УКРАЇНСЬКІ ФОНОГРАФІЧНІ ПЛАТІВКИ
Заходіть або пишіть по українські й другі платівки. Висилаємо платівки по цілому світі. Пишіть щодня по український каталог платівок.
FOREIGN RECORD EXCHANGE
2219 West Chicago Avenue Chicago 22, Ill., U.S.A.

РОЗШУКИ

Пошукую панну НАТАЛЮ ЛОБУР, яка працювала в Seidach коло Waldsee в Німеччині і виїхала до Америки. Хто б знав про її місце перебування, або вона сама, прошу, ласкаво зголоситись на адресу:
MYCHAJLO SNITYNSKI
1494 Dupont St., Toronto, Ont.
Canada

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

РІЗДВЯНІ КАРТКИ
Кольорові, нове видання, 4 серії, висилаю 10 штук з ков за $1.00. Більшу кількість 50% знижки.
Адреса:
Rev. M. ANTOCHY
1927 — 5th Street N.E.
Minneapolis, Minn.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

Машинки до писання
УКРАЇНСЬКІ И АНГЛІЙСЬКІ
в подвійною азбукою
(Українська й Американська)
НАЙКРАЩИХ МАРОК
HANUSEY MUSIC CO.
244 W. Girard Avenue
Philadelphia 23, Pa.

Miami, Florida
Маємо кімнати до винайму.
Пишіть або їдьте просто до:
Mr. & Mrs. M. SZPAK
257 N. E. 17th Terrace, Miami 32.
Florida. — Phone 82-2692

РІЗДВЯНІ КАРТКИ
В КОЛЬОРАХ
РЕЛІҐІЙНІ
12 за $1.00
СВІТСЬКІ І РЕЛІҐІЙНІ
((Анастазієвського, Козака і Богаченської)
10 за $1.00
Кричевської—15 ц. за штуку.
Замовлення слати на адресу:
"SVOBODA"
81-83 Grand Street
Jersey City, N. J.

КАРТКИ
НА РІЗНІ НАГОДИ
в українському стилі.
12 штук за $1.00.
висилає за попереднім надісланням належитости
"SVOBODA"
81-83 Grand Street
Jersey City 3, N. J.

„МІЗАР" —
ВОРОГ РЕВМАТИЗМУ
Випробуваний середник проти ревматизму й перестуди. Допомагає при болях в руках, ногах і в крижах. Усі ці недуги зникають після вжиття „МІЗАРУ". Великий слоїк коштує $7.00. Належитість посилайте разом з замовленням на адресу:
JOSEPH SOROKOWSKI
900 N. Taylor Ave., Oak Park, Ill.
БУДІВНИЧІ

Lytwyn & Lytwyn
UKRAINIAN FUNERAL DIRECTORS
AIR CONDITIONED
Обслуга Щира і Чесна
Our Services Are Available Anywhere in New Jersey
801 SPRINGFIELD AVENUE
IRVINGTON, N. J.
NEWARK, N. J.
ESsex 5-5555

ІВАН БУНЬКО
УКР. ПОГРЕБНИК
Обслуга чесна і найкраща.
ЦІНИ ПРИСТУПНІ.
JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 EAST 5th STREET
New York City
REASONABLE PRICES
Telephone: GRamercy 7-7661

ПЕТРО ЯРЕМА
УКР. ПОГРЕБНИК
Занимається похоронами в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK і ОКОЛИЦЯ
Контрольована температура. Модерна каплиця до ужитку даром.
PETER JAREMA
129 EAST 7th STREET
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568

ТАРЗАН, ч. 3371. Битва розумів

Опанований страхом перед Тарзановою силою, Гаррі́ґен обмірковував, як зловити в пастку людину джунґлів і її зв'язати. Він пропонував дрібнички, намиста, банани... але надаремно.

— А щоб тебе взяв Деґ!, закричав невдаха, витягаючи пістолю... — Иди за той віз... або я тебе застрелю! — Тарзан жував банана.

Гаррі́ґен застогнав. Нагло він впав на думку! Пляшка гадючої олії — еліксиру зможе покласти на землю дику людину...!